

GVERNUL ROMÂNIEI
PRIMUL – MINISTRU

1689
30/10/2017

Domnule președinte,

În conformitate cu prevederile art. 111 alin. (1) din Constituție, Guvernul României formulează următorul

PUNCT DE VEDERE

referitor la *propunerea legislativă pentru modificarea art. 168 din Legea educației naționale nr. 1/2011*, inițiată de domnul deputat PMP Robert-Nicolae Turcescu împreună cu grup de parlamentari PNL, USR, PMP (Plx. 255/2017).

I. Principalele reglementări

Inițiativa legislativă are ca obiect de reglementare modificarea și completarea *Legii educației naționale nr. 1/2011, republicată, cu modificările și completările ulterioare*, în sensul înființării Registrului Național al Lucrărilor de Doctorat, site administrat de Ministerul Educației Naționale.

De asemenea, se instituie în sarcina IOSUD¹ - urilor, obligația ca, în termen de un an de zile de la înființarea Registrului Național al Lucrărilor de Doctorat, să publice pe acest site lucrările de doctorat coordonate din 1990 și până în prezent.

---

¹ Instituția Organizatoare de Studii Universitare de Doctorat

Totodată, nepublicarea lucrărilor de doctorat în Registrul Național al Lucrărilor de Doctorat, se sancționează cu retragerea dreptului IOSUD - ului de a conduce doctorate.

Potrivit *Expunerii de motive*, „Universitățile din România și Academia Română au produs, potrivit statisticilor, un număr de 67.000 de doctorate din 1990 până în 2016. Jumătate din titlurile de doctor au fost acordate în perioada 2011-2016. Ca și o comparație, dacă în 1990 țara noastră avea 1500 de doctori, iar în primul an după Revoluție s-au acordat 15 astfel de titluri, în 2012 România a ajuns să producă nu mai puțin de 6.258 de lucrări de doctorat. Numărul enorm de titluri de doctorat acordate au atras, în ultimii ani, mai multe acuzații de plagiat, multe dintre acestea fiind îndreptate către persoane publice, care au ocupat funcții-cheie, cazurile acestora fiind și astăzi controversate.”

II. Observații

1. Menționăm că tezele de doctorat sunt documente publice ce pot fi accesate și consultate la Biblioteca Națională a României, drept pentru care considerăm că singura entitate care ar putea implementa digitalizarea tezelor la nivel național este Biblioteca Națională a României, și nu instituțiile organizatoare de studii universitare de doctorat (IOSUD).

Învederăm și faptul că în cuprinsul art. 66 alin. (4) lit. b)-f) din *Codul studiilor universitare de doctorat* aprobat prin *Hotărârea Guvernului nr. 681/2011, cu modificările și completările ulterioare*, există o serie de prevederi menite să asigure posibilitatea consultării libere a conținutului tezelor de doctorat, după cum urmează:

„b) teza în format tipărit poate fi consultată la biblioteca universității sau, după caz, a Academiei Române cu cel puțin 20 de zile înainte de data fixată pentru susținerea publică. Lucrarea de doctorat rămâne document public la biblioteca universității sau, după caz, a Academiei Române;

c) dacă studentul-doctorand nu optează pentru publicarea distinctă a tezei sau a unor capitole din aceasta, forma digitală a tezei este făcută publică și va putea fi accesată liber pe platforma națională după emiterea dispoziției de acordare a titlului de doctor; tezei i se va atribui o licență de protecție a dreptului de autor;

d) dacă studentul-doctorand optează pentru publicarea distinctă a tezei de doctorat sau a unor capitole din aceasta, el primește un termen de grație de maximum 24 de luni pentru realizarea acestei publicări; după

expirarea termenului de grație, în cazul în care nu a fost primită la IOSUD nicio notificare cu privire la publicarea distinctă a tezei, documentul în format digital devine liber accesibil pe platforma națională cu atribuirea unei licențe de protecție a dreptului de autor;

e) după publicarea tezei sau a unor capitole din aceasta, autorul are obligația de a notifica IOSUD asupra acestui fapt și de a transmite indicația bibliografică și un link la publicație, care vor fi făcute apoi publice pe platforma națională;

f) după acordarea titlului de doctor, în termen de maximum 30 de zile IOSUD are obligația transmiterii unui exemplar tipărit al tezei de doctorat la Biblioteca Națională a României, unde poate fi accesat la cerere.

Din această perspectivă, apreciem că nu se justifică înființarea Registrului Național al Lucrărilor Științifice de Doctorat, existând cadru adecvat care oferă suficiente garanții cu privire la publicarea și accesarea liberă a conținutului tezelor de doctorat.

În ceea ce privește îmbunătățirea calității tezelor de doctorat, Ministerul Educației Naționale (MEN) a depus eforturi cu privire la existența platformelor antiplagiat, a măsurilor antiplagiat și a platformei naționale pentru evaluarea tezelor de doctorat.

2. Referitor la **art. 168 alin. (10) lit. a)** din inițiativa legislativă, precizăm că, potrivit reglementărilor în vigoare, instituțiile de învățământ superior care au calitatea de IOSUD deja încarcă pe platforma națională, în vederea evaluării de către comisiile de specialitate ale Consiliului Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (CNATDCU), tezele de doctorat susținute.

În urma evaluării, acestea sunt validate sau invalidate de către Consiliul General al CNATDCU.

Totodată, inițiativa legislativă nu face distincție între tezele validate și cele invalidate sau nefinalizate, precizând că „*IOSUD - urile au obligația ca în termen de un an de la înființarea Registrului Național al Lucrărilor de Doctorat, să publice pe acest site toate lucrările de doctorat coordonate din 1990, până în prezent*”, ceea ce conduce la imposibilitatea încărcării într-un timp extrem de scurt a unui volum foarte mare de lucrări.

În plus, tezele de doctorat susținute, conform legislației în vigoare, sunt arhivate atât la Biblioteca Națională a României, cât și la nivelul fiecărei instituții de învățământ superior.

De asemenea, având în vedere faptul că, până la apariția mijloacelor moderne de tehnoredactare, tezele de doctorat se întocmeau și se tipăreau conform normelor și mijloacelor existente în perioada respectivă (mașini de scris, hărți/schițe realizate pe hârtie de calc etc.), procesul de digitalizare la nivelul fiecărei IOSUD implică alocarea unor resurse materiale, umane și financiare considerabile.

Astfel, inițiativa legislativă nu dimensionează nivelul cheltuielilor pentru cele 57 de IOSUD - uri, sume ce trebuie să fie cuprinse în bugetul MEN.

În plus, e greu de înțeles de ce a fost ales ca an de referință anul 1990. Pentru a avea o idee generală, din datele pe care le deținem, sunt confirmate din 1990 și până în anul 2017 un număr de cca 69000 de titluri de doctor, din care 8173 titluri din perioada 1990 -1999, la toate acestea, adăugându-se câteva zeci de teze de doctorat invalidate prin ordin al ministrului educației (23 de teze în perioada 2012 – iulie 2017).

În acest context, rezultă că, la nivelul IOSUD - urilor, efortul uman, material și financiar va fi substanțial alocat pentru tezele din perioada 1990 - 2000. Nu se poate estima în ce măsură universitățile își pot asuma îndeplinirea acestui obiectiv în termenul impus de inițiatori.

Totodată, inițiativa legislativă nu prezintă un studiu de impact detaliat în ceea ce privește finanțarea.

Având în vedere că soluțiile preconizate determină influențe financiare suplimentare asupra bugetului general consolidat, era necesar să se respecte prevederile art. 15 alin. (1) din *Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare*, potrivit căroră „În cazurile în care se fac propuneri de elaborare a unor proiecte de acte normative/măsuri/politici a căror aplicare atrage micșorarea veniturilor sau majorarea cheltuielilor aprobate prin buget, se va întocmi o fișă financiară, care va respecta condițiile prevăzute de *Legea nr. 69/2010*. În această fișă se înscriu efectele financiare asupra bugetului general consolidat, care trebuie să aibă în vedere:

a) schimbările anticipate în veniturile și cheltuielile bugetare pentru anul curent și următorii 4 ani;

b) estimări privind eşalonarea creditelor bugetare și a creditelor de angajament, în cazul acțiunilor anuale și multianuale care conduc la majorarea cheltuielilor;

c) măsurile avute în vedere pentru acoperirea majorării cheltuielilor sau a minusului de venituri pentru a nu influența deficitul bugetar”.

3. Referitor la **art. 168 alin. (10) lit. b)** din inițiativa legislativă, cu privire la retragerea dreptului IOSUD-ului de a conduce doctorate în cazul nepublicării lucrărilor de doctorat în Registrul Național al Lucrărilor de Doctorat, menționăm că potrivit dispozițiilor legale în vigoare, o instituție organizatoare de studii universitare de doctorat (IOSUD) este instituția care are dreptul de a organiza programe universitare de doctorat și în niciun caz nu conduce doctorate.

Pot fi conducători de doctorat persoanele care au obținut dreptul de conducere de doctorat înaintea modificărilor și completărilor aduse *Legii educației naționale nr. 1/2011*, precum și persoanele care dobândesc acest drept, potrivit prevederilor art.² 166 din același act normativ.

Având în vedere cele menționate, precum și faptul că poate unele documente arhivate au suferit distrugerii parțiale sau totale în urma unor evenimente neprevăzute (inundații, incendii, cutremure, relocări în regim de urgență etc.), considerăm că retragerea dreptului de a organiza doctorate doar pentru că una sau câteva teze de doctorat din perioada precedentă nu au fost publicate în registru este total neadecvată și cu consecințe grave asupra sistemului de învățământ.

De asemenea, inițiatorii nu au avut în vedere:

- dificultatea obținerii acordului din partea autorilor, în vederea publicării respectivelor teze de doctorat (autori decedați, greu de găsit, etc.);

- situația întâlnită de cele mai multe ori în practică, în care tezele de doctorat sunt publicate ulterior susținerii, sub formă de monografii, cursuri, tratate, etc., caz în care autorii lucrărilor de doctorat au încheiat contracte cu edituri, cedând exclusiv sau neexclusiv drepturile asupra

² (1) Pot fi conducători de doctorat persoanele care au obținut dreptul de conducere de doctorat înaintea intrării în vigoare a prezentei legi, precum și persoanele care au obținut atestatul de abilitare, având cel puțin funcția de lector-șef de lucrări, respectiv de cercetător științific gradul III.

(2) Calitatea de conducător de doctorat este acordată prin ordin al ministrului educației, naționale și cercetării științifice, la propunerea CNATDCU de acordare a atestatului de abilitare, în conformitate cu standardele și procedurile elaborate de Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice. Aceste standarde se stabilesc pe baza unor criterii de evaluare relevante la nivel internațional, propuse de CNATDCU și aprobate prin ordin al ministrului educației naționale și cercetării științifice. Standardele minimale de acceptare de către CNATDCU a dosarului pentru obținerea atestatului de abilitare nu depind de funcția didactică sau de gradul profesional.

(3) Pentru a conduce doctorate, cadrele didactice și de cercetare care au dobândit acest drept trebuie să aibă un contract de muncă cu un IOSUD sau o instituție membră a unui IOSUD și să fie membre ale unei școli doctorale. Cadrele didactice și de cercetare abilitate și cercetătorii științifici abilitați devin conducători de doctorat în urma abilitării.

(4) Specialiștii care au dobândit dreptul legal de a conduce doctorate în instituții de învățământ superior sau de cercetare-dezvoltare din străinătate dobândesc calitatea de conducător de doctorat în cadrul IOSUD din România, după cum urmează:

a) specialiștii care au calitatea de conducător de doctorat în una din țările Uniunii Europene, ale Spațiului Economic European și Confederația Elvețiană dobândesc automat calitatea de conducător de doctorat în România, pe baza unei metodologii aprobate prin ordin al ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului;

b) Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului stabilește o listă a instituțiilor de învățământ superior, din afara țărilor menționate la lit. a), aflate printre cele mai prestigioase universități ale lumii. Specialiștii care au calitatea de conducător de doctorat în una din instituțiile aflate pe această listă dobândesc automat calitatea de conducător de doctorat în România, în urma unei metodologii aprobate prin ordin al ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului;

c) specialiștii care sunt conducători de doctorat în cadrul unor instituții din străinătate, altele decât cele prevăzute la lit. a) sau b), pot obține calitatea de conducător de doctorat în România, fie printr-o convenție internațională de recunoaștere reciprocă, fie conform prevederilor alin. (2).

(5) Un conducător de doctorat poate îndruma studenți-doctoranzi numai în domeniul pentru care a obținut acest drept.

lucrărilor în referință. Dacă acestea vor fi accesibile în mod gratuit și liber pe site-ul MEN, consumatorii nu vor mai avea nici un interes să cumpere cartea propriu-zisă.

Totodată, menționăm că există lucrări de doctorat din diverse domenii de interes, care au regim „*special*”, de cercetare fundamentală și aplicativă, elaborare, susținere și publicare, chiar secret, și care nu permit publicarea în Registru (exemplu: lucrări din domeniul nuclear, teze ce vizează lucrări de strategie națională (baraje, cursuri de apă, geologie, spațiu aerian, vaccinuri, medicamente etc.), teze ce vizează siguranța națională etc.). În plus, în inițiativa legislativă nu se menționează ce se întâmplă cu acestea și implicit cu IOSUD-urile, întrucât nu se face distincție.

De asemenea, nu se precizează ce se întâmplă cu studenții doctoranzi în situația în care „*se sancționează cu retragerea dreptului IOSUD-ului de a conduce doctorate*”. Menționăm ca această sancțiune este distinctă de pierderea acreditării, în viziunea inițiatorilor.

4. În prezent, la nivelul comisiilor CNATDCU se lucrează la elaborarea unor standarde minimale naționale pentru elaborarea tezelor de doctorat, pe domenii de doctorat.

În cadrul acestor standarde, se are în vedere îmbunătățirea aspectelor privitoare la gradele de similitudine și creșterea calității din punct de vedere al conținutului științific.

5. Raportat la scopul inițiativei legislative, care „*este înlăturarea controverselor legate de plagierea unor lucrări de doctorat și redarea demnității acelor persoane care au obținut doctoratul prin muncă cinstită*”, menționăm că Oficiul Român pentru Drepturile de Autor (ORDA) este autoritatea unică de constatare tehnico-științifică în domeniul drepturilor de autor și al drepturilor conexe.

La cererea organelor de cercetare penală, ORDA efectuează constatări tehnico-științifice în domeniul operelor scrise. Această precizare este deosebit de relevantă în condițiile în care plagiatul este definit ca fiind „*expunerea într-o operă scrisă sau o comunicare orală, inclusiv în format electronic, a unor texte, expresii, idei, demonstrații, date, ipoteze, teorii, rezultate ori metode științifice extrase din opere scrise, inclusiv în format electronic, ale altor autori, fără a menționa acest lucru și fără a face*

trimitere la sursele originale”, iar art. 9 din *Legea nr. 8/1996*³ stipulează că nu beneficiază de protecție, prin drept de autor, ideile, teoriile, conceptele, descoperirile științifice, textele oficiale de natură politică, legislativă, administrativă, judiciară și traducerea oficială ale acestora, știrile, informațiile de presă, simplele fapte și date.

Totodată, în cuprinsul *Legii nr. 8/1996* sunt prevăzute limite și excepții, cu relevanță în acest sens fiind dispozițiile art. 33 alin. (1) lit. b) și c) și alin. (2) lit. d), astfel: „Sunt permise, fără consimțământul autorului și fără plata vreunei remunerații, următoarele utilizări ale unei opere aduse anterior la cunoștința publică, cu condiția ca acestea să fie conforme bunelor uzanțe, să nu contravină exploatării normale a operei și să nu îl prejudicieze pe autor sau pe titularii drepturilor de utilizare: (...)

b) utilizarea de scurte citate dintr-o operă, în scop de analiză, comentariu sau critică ori cu titlu de exemplificare, în măsura în care folosirea lor justifică întinderea citatului;

c) utilizarea de articole izolate sau de scurte extrase din opere în publicații, în emisiuni de radio sau de televiziune ori în înregistrări sonore sau audiovizuale, destinate exclusiv învățământului, precum și reproducerea pentru învățământ, în cadrul instituțiilor de învățământ sau de ocrotire socială, de articole izolate sau de scurte extrase din opere, în măsura justificată de scopul urmărit;

(2) În condițiile prevăzute la alin. (1), sunt permise reproducerea, distribuirea, radiodifuzarea sau comunicarea către public, fără un avantaj direct sau indirect, comercial sau economic:

d) de opere, în cazul utilizării exclusiv pentru ilustrare în învățământ sau pentru cercetare științifică”.

Tezele de doctorat, la fel ca și tratatele, presupun finalizarea unei cercetări științifice derulate pe parcursul mai multor ani, adică o muncă de creație intelectuală sporită. Apreciem că pentru stabilirea răspunderii juridice, în cazul descoperirii cazurilor de plagiat, răspunderea nu aparține numai autorului tezei de doctorat, ci și coordonatorului științific, care îndrumă doctorandul, informându-l despre prevederile *Legii nr. 206/2004*⁴ și comisiei de examinare, care apreciază noutatea și valoarea științifică a tezei de doctorat.

Crearea și funcționarea Registrului Național al Lucrărilor de Doctorat va determina o altă procedură birocratică, cu costuri

³ privind dreptul de autor și drepturile conexe, modificările și completările ulterioare;

⁴ privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare, cu modificările și completările ulterioare;

suplimentare, mai ales în condițiile în care existența și conținutul unei opere se pot dovedi prin orice mijloace de probă, inclusiv prin:

a) înregistrarea în Registrul Național de Opere, administrat de ORDA [art. 148 alin. (1)]. În acest Registru sunt deja înregistrate opere științifice, iar înregistrarea este facultativă, nu este constitutivă de drepturi și se face contra cost;

b) includerea operei în repertoriul unui organism de gestiune colectivă, în România existând patru organisme de gestiune colectivă ce gestionează drepturile autorilor de opere scrise: CopyRo (*Societatea de Gestiune Colectivă a Drepturilor de Autor*), PERGAM (*Societatea Autorilor și Editorilor Români de Opere Științifice*), OPERA SCRISA.RO și AOTO (gestionează drepturile autorilor de opere scrise în domeniul teologic, științific și infoeducațional).

III. Punctul de vedere al Guvernului

Având în vedere considerentele menționate la pct. II, **Guvernul nu susține adoptarea acestei inițiative legislative.**

Cu stimă,

Mihai TUDOSE
PRIM-MINISTRU

Domnului deputat **Nicolae-Liviu DRAGNEA**
Președintele Camerei Deputaților